

ATUR REGISTRAT I DEMANDANTS D'OCUPACIÓ NO OCUPATS: APROXIMACIÓ CONCEPTUAL

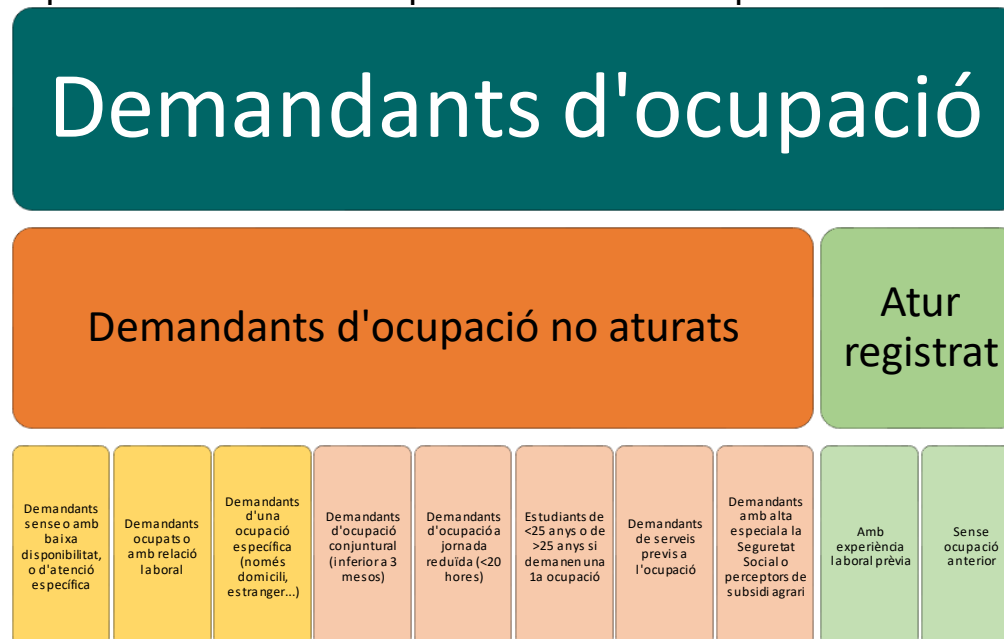
Nota de Conjuntura Laboral. Núm 15. Setembre 2017

Introducció

L'anàlisi de l'atur registrat és sens dubte un dels temes fonamentals al qual els Observatoris de desenvolupament local han dedicat temps i pàgines des de la seva creació. Conceptes com atur registrat, taxa d'atur o demandes d'ocupació són d'ús comú en els informes i les anàlisis dels Observatoris. Aquesta nota de conjuntura pretén treballar una mica més a fons sobre aquests conceptes per tal d'aclarir dubtes que puguin sorgir entre els mateixos, així com fer una proposta d'introducció en l'anàlisi quotidiana per part dels observatoris del concepte de demandants d'ocupació no ocupats.

Les dades de persones **demandants d'ocupació**, **atur registrat** i persones **demandants no aturades** corresponen a l'explotació estadística que realitza el Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya del fitxer de demandes d'ocupació.¹ Segons aquest fitxer, la classificació que es fa de les persones demandants d'ocupació és la següent:

Esquema de la classificació de les persones demandants d'ocupació

Font: OC-BL, a partir de les dades del SEPE i de l'Observatori del Treball i Model productiu de la Generalitat de Catalunya.

L'**atur registrat** respon així només a una part del conjunt de persones inscrites com a demandants d'ocupació a les oficines de treball i, per tant, només a una part del conjunt de persones del qual es disposa de dades a les oficines. Hi ha altres col·lectius que, tot i estar registrats, no s'inclouen en l'estadística d'atur registrat que es publica cada mes. Això és així perquè el que entenem com a atur re-

¹ A partir del Reial decret 1050/1997, de 27 de juny, sobre traspàs a la Generalitat de Catalunya de la gestió realitzada per l'INEM en l'àmbit del treball, l'ocupació i la formació disposa que, entre d'altres funcions, es traspassen les d'execució sobre inscripció i registre dels demandants d'ocupació.

gistrat es basa en una definició administrativa: del registre administratiu de demandants d'ocupació s'exclouen aquelles persones que es troben en una de les següents situacions:

- **No tenen disponibilitat immediata per treballar o es troben, segons la normativa del registre, en situació incompatible amb el treball.**
Per exemple: persones jubilades, pensionistes d'invalidesa absoluta o gran invalidesa, persones amb conveni especial amb la Seguretat Social, persones majors de 64 anys, treballadors en situació d'incapacitat laboral transitòria o baixa mèdica, estudiants d'ensenyament oficial reglat menors de 25 anys o que superen aquesta edat però són demandants de primera ocupació i els de formació ocupacional que compleixin les condicions següents: les seves hores lectives superin les 20 hores setmanals; tinguin una beca de manutenció, o siguin demandants de primera ocupació.
- **Ja tenen una ocupació o tenen una relació laboral temporalment interrompuda.**
Per exemple: treballadors ocupats que sol·liciten un treball per compatibilitzar-lo amb l'actual o canviar-lo pel que ocupen (millora de feina), treballadors fixos discontinus, treballadors eventuais agraris que perceben subsidi, les persones que estan en suspensió o reducció de jornada per un expedient de regulació d'ocupació i els perceptors de prestacions adscrits a treballs de col·laboració social.
- **Sol·liciten una ocupació de característiques específiques.**
Per exemple: els que sol·liciten una ocupació només a domicili, de teletreball, de treball únicament a l'estranger, o per un període inferior a tres mesos o una jornada setmanal inferior a 20 hores, els que s'inscriuen en les oficines d'ocupació com a requisit previ per participar en un procés de selecció per un lloc de treball determinat.
- **S'han negat injustificadament a participar en cursos de formació ocupacional o en accions d'inserció laboral.**

El col·lectiu de demandants d'ocupació no ocupats (DONOs)

A partir dels col·lectius explicats anteriorment és d'on va sorgir el concepte de **demandants d'ocupació no ocupats (DONOs)**, concepte que no està regulat en cap precepte legal. Es va originar en un intent de d'aproximar conceptualment les xifres d'atur registrat i de l'Enquesta de Població Activa, basades en els criteris internacionals de l'Organització Internacional del Treball (OIT). El concepte de DONO seria per tant, segons aquesta perspectiva, una mena d'atur registrat "corregit" per aproximar conceptualment les dades dels registres a la definició d'atur que utilitza la EPA.

Per calcular el col·lectiu DONO es parteix de les xifres d'atur registrat i es sumen els cinc col·lectius que, segons els criteris internacionals de l'OIT, haurien de considerar-se aturats d'entre el total de demandes d'ocupació: els estudiants, els demandants de serveis previs a l'ocupació, demandants d'una ocupació conjuntural o a jornada reduïda (menys de 20 hores) i els treballadors eventuais agraris amb subsidi o amb alta especial a la Seguretat Social (Toharia, Luis; Malo, Miguel Ángel; 2005).

Ara bé, en termes numèrics, quin pes té cada col·lectiu en relació amb l'atur registrat i el conjunt de demandants d'ocupació?

Des del mes de gener de 2016, el Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya publica, juntament amb les dades de demandants d'ocupació i les d'atur registrat, la xifra de demandants d'ocupació no ocupats (DONO). Tanmateix, aquestes dades tal com es publiquen ara mateix fan referència només al total de demandants classificats com a DONO, sense explicitar els diferents col·lectius que els componen.

Esquema de la classificació de les persones demandants d'ocupació no ocupades (DONO)

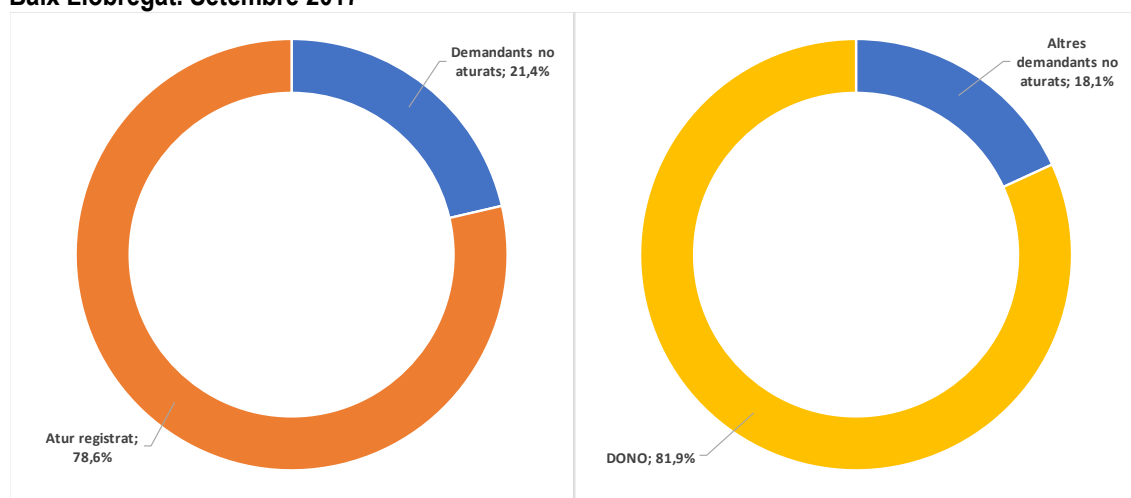

Font: OC-BL, a partir de les dades del SEPE i de l'Observatori del Treball i Model productiu de la Generalitat de Catalunya.

Ara per ara, l'única font d'informació que permet una quantificació de les diferents categories dels DONO és el Servicio Público de Empleo Estatal (SEPEE), que publica les dades de demandes d'ocupació desagregades en funció de la seva classificació com a atur registrat o com a demandants d'ocupació no aturats especificant la tipologia dels mateixos.

En el gràfics que es mostren a continuació es veu una quantificació del col·lectiu de DONO en relació amb la dimensionalització d'aquestes magnituds en termes percentuals. En el cas de les dades totals, les proporcions corresponen a les dades de la comarca del Baix Llobregat, mentre que en cas de les dades desagregades per col·lectius, les proporcions corresponen al conjunt de l'Estat (excloent les persones incloses en el règim especial agrari, donat que aquest règim no funciona a Catalunya).

Pes de l'atur registrat i del col·lectiu DONO sobre el total de demandants d'ocupació. Baix Llobregat. Setembre 2017

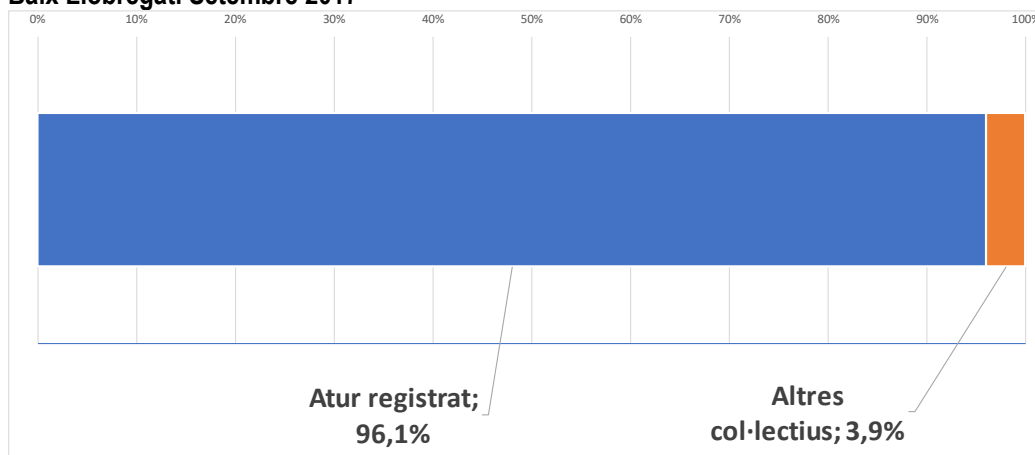

Font: OC-BL, a partir de les dades del SEPE i de l'Observatori del Treball i Model productiu de la Generalitat de Catalunya.

Del total de persones inscrites com a demandants d'ocupació al Baix Llobregat, el 78,6% són considerades aturades i el 21,4% no, per acomplir algun dels criteris d'exclusió esmentats anteriorment.

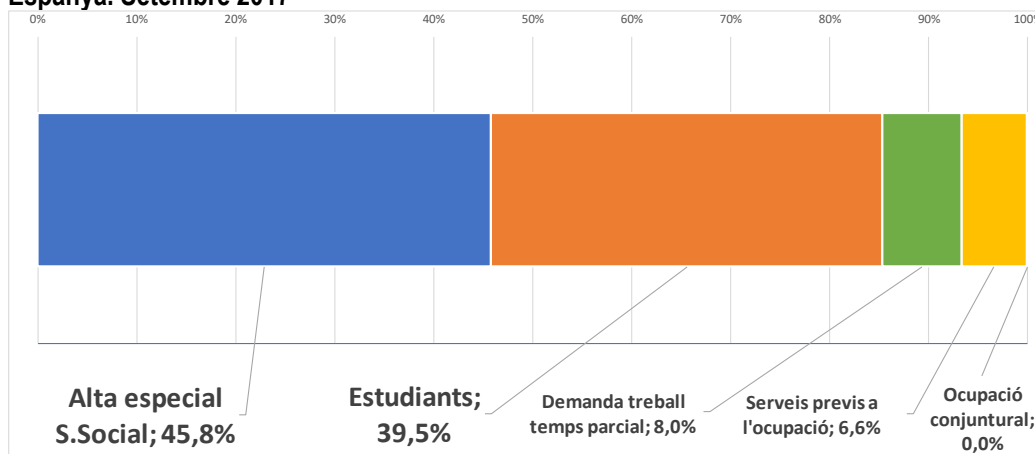
Si es fa l'aproximació a partir del col·lectiu de DONO, la proporció augmenta lleugerament fins al 81,9% del total de demandants, ja que agrega a les persones aturades tota una sèrie de col·lectius.

Pes de l'atur registrat i de la resta de col·lectius sobre el total de demandants DONO. Baix Llobregat. Setembre 2017

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'Observatori del Treball i Model productiu de la Generalitat de Catalunya.

Pes de cadascuna de les categories del col·lectiu DONO (excepte atur registrat i règim agrari). Espanya. Setembre 2017

Font: OC-BL, a partir de les dades del SEPE.

Segons aquestes dades, el principal col·lectiu de DONOs no aturats respon al perfil de persones donades d'alta en **convenis especials de la Seguretat Social** (45,8% del total).

Això respon principalment a persones de més de 55 anys que subscriuen un conveni amb la Seguretat Social per realitzar cotitzacions complementàries que permetin mantenir el valor de la pensió de jubilació quan aquesta es produeixi. Si bé és cert que moltes d'aquestes persones poden no trobar-se molt disposades a acceptar una oferta de feina, són comptabilitzades segons l'estadística dintre del col·lectiu de DONO, ja que se'ls hi suposa una situació a la pràctica assimilable a la de l'atur registrat.

El segon col·lectiu amb més pes dintre dels DONO no aturats són els i les **estudiants** (39,5%), seguit de les persones amb una **demanda de treball a temps parcial** (8%) i de **serveis previs a l'ocupació** (6,6%).

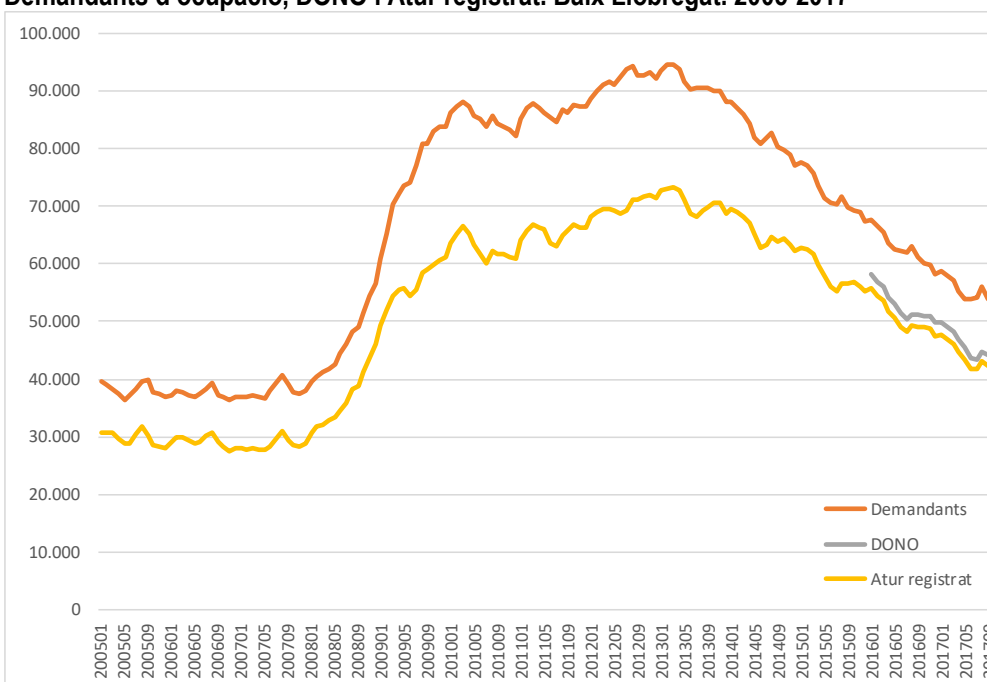
Dades municipals de demandants d'ocupació no ocupats: cap a una inclusió en l'indicador municipal d'atur?

Un cop feta la introducció conceptual del col·lectiu de DONO, es pot veure aquest col·lectiu en el context de l'atur registrat i del conjunt de persones demandants d'ocupació.

Si col·loquem cada col·lectiu en un mateix gràfic, podem veure l'evolució dels tres grups pels quals es disposa de dades d'àmbit municipal. Les dades de DONO per a municipis i comarques només estan disponibles, com s'ha dit més amunt, a partir del mes de gener de 2016, i es troben per sobre de les d'atur registrat pels motius esmentats anteriorment.

El total de demandants d'ocupació es troba sempre, evidentment, per sobre de l'atur registrat i del grup del DONO, tot i que la diferència entre el nombre de persones aturades i de demandants d'ocupació s'està reduint, després de trobar el seu màxim a mitjans de 2010.

Demandants d'ocupació, DONO i Atur registrat. Baix Llobregat. 2005-2017

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'Observatori del Treball i Model productiu de la Generalitat de Catalunya.

Més enllà de la qüestió numèrica, el que es planteja és la possibilitat d'incorporar aquest col·lectiu DONO en el que podria ser la millora de l'indicador municipal d'atur.

En aquest sentit, cal recordar que a partir de l'any 2015 la Xarxa d'Observatoris de Desenvolupament Local de la Província de Barcelona va adoptar la utilització de la metodologia de la taxa d'atur registrat del Departament d'Empresa i Coneixement pel càlcul de les taxes municipals d'atur registrat.²

Aquest mètode mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registrat i la població de 16 a 64 anys afiliada a la Seguretat Social resident). Un dels principals arguments per a la utilització d'aquest indicador és que totes les magnituds utilitzades en el seu càlcul tenen com a font registres administratius.

La nova disponibilitat de la xifra de demandants d'ocupació considerats com a **DONO ofereix un col·lectiu que fins ara no s'ha estudiat ni quantificat i que, en la mesura que es tracta de població**

² Es pot consultar la [nota metodològica](#) completa de l'adopció de la metodologia del Departament d'Empresa i Coneixement al web de l'Observatori (www.elbaixllobregat.cat/observatori)

registrada (tot i que exclosa de la definició normativa d'atur registrat), existeix i la podem quantificar.

Si bé en els seus inicis el grup de DONO va sorgir com una forma d'aproximar l'atur registrat a la definició de l'atur de l'EPA, la perspectiva del temps ha deixat clar que és difícil trobar un indicador d'atur municipal que s'ajusti als criteris internacionals amb els que treballa la EPA, perquè existeixen moltes altres diferències, no només conceptuals sinó també metodològiques. Però si més no, es pot afinar més a partir dels registres de què disposem i el cas dels DONO és un cas, més ara que el Departament d'Empresa i Co-neixement aporta aquesta nova informació per a tots els municipis.

Dit això, la pregunta que sorgeix és: i com podem aplicar-ho? La resposta no és clara, ja que es tracta d'una informació la publicació de la qual és recent en el cas dels municipis, i des de la [Xarxa d'Observatoris de Desenvolupament Econòmic Local](#) (XODEL) encara no existeix cap proposta d'explotació. Ara bé, tenint en compte que un dels criteris per a l'adopció per part dels Observatoris de la taxa d'atur registrat que publica la Generalitat de Catalunya va ser que és un indicador totalment basat en registres administratius, convindria reflexionar sobre per què no aprofitar aquesta dada DONO per complementar o millorar l'indicador municipal d'atur, tenint en compte que també prové del mateix registre.

Recordem breument la fórmula de càlcul de la taxa d'atur registrat, que és, ara per ara, l'únic indicador municipal que mesura el fenomen de l'atur:

$$\text{Taxa d'atur registrat} = (\text{Població aturada } \textit{registrada} / (\text{Població aturada } \textit{registrada} + \text{Afilacions a la } \textit{Seg. Social}))$$

A partir d'aquí, algunes propostes d'inclusió d'aquest col·lectiu podrien ser:

- **Incloure el col·lectiu DONO tant en el numerador com en el denominador de l'indicador municipal d'atur.**

Aquesta fórmula donaria com a resultat una taxa d'atur registrat corregida, que tindria com a benefici la inclusió de determinats col·lectius com els estudiants, els cercadors d'una ocupació conjuntural o a temps parcial i per tant en aquest sentit s'aproparia més a la definició EPA de l'atur que no l'actual atur registrat.

$$\text{Indicador d'atur DONO} = (\text{Població DONO} / (\text{Població DONO} + \text{Afilacions a la } \textit{Seg. Social}))$$

Tot i així, caldria estudiar també el tema de que, segons les dades de DONO, estan incloses persones de més edat en una situació de conveni especial amb la Seguretat Social per tal de complementar les prestacions de jubilació. Aquest col·lectiu en concret, en el cas de la EPA probablement seria considerat com a població inactiva més que aturada, si s'apliqués el criteri de la disponibilitat per acceptar una feina o de la cerca activa de la mateixa.

Sigui com sigui, aquest model d'indicador municipal d'atur DONO tindria com a resultat una taxa superior a l'actual taxa d'atur registrat, en la mesura en què "augmentaria" la població assimilable a estar en situació considerada d'atur.

- **Incloure el col·lectiu DONO només en el denominador de l'indicador municipal d'atur.**

Aquesta fórmula permetria mantenir en el numerador la mateixa dada d'atur registrat actual, però faria servir en el denominador el col·lectiu DONO en comptes de l'atur registrat a l'hora de fer la suma amb la població afiliada a la Seguretat Social.

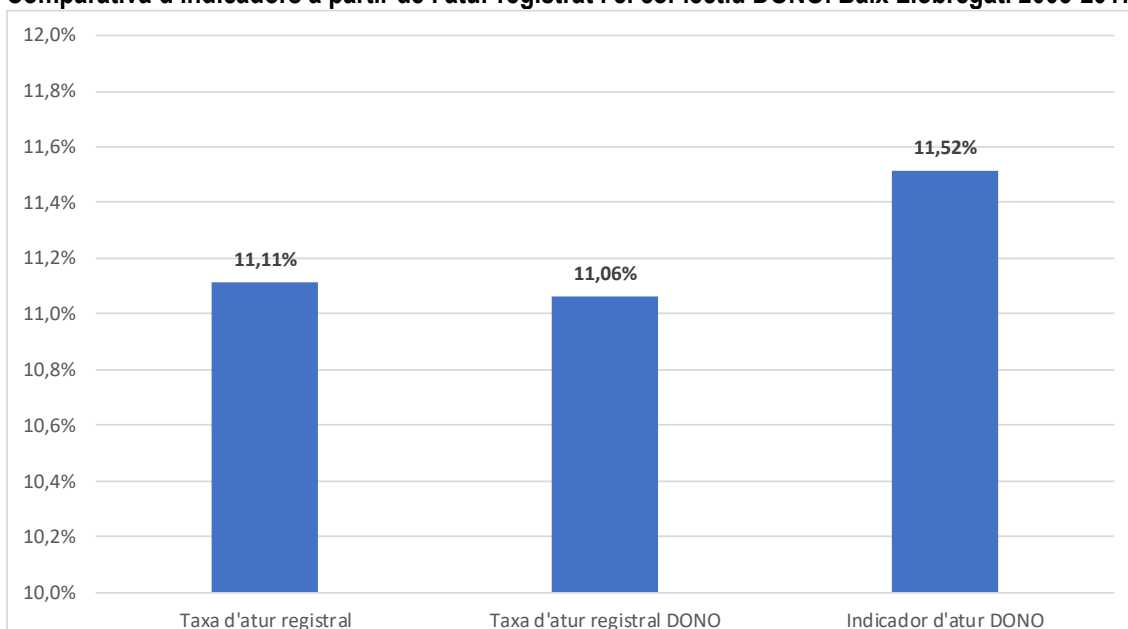
$$\text{Taxa d'atur registrat DONO} = (\text{Població aturada } \textit{registrada} / (\text{Població DONO} + \text{Afilacions a la } \textit{Seg. Social}))$$

Com a resultat, l'indicador continuaria tractant-se d'una taxa d'atur registral i les persones comptabilitzades en el numerador serien les mateixes persones aturades que publiquen mensualment els registres d'atur de la Generalitat de Catalunya. Ara bé, el denominador afegiria un altre col·lectiu també provinent de registre administratiu: els DONO no aturats, en la mesura en què, tot i que no es vulgui equiparar-los a la definició actual d'atur registral i per tant no incloure'l en el numerador de la taxa, és un col·lectiu del qual existeix un registre, és quantificable, i per tant seria lògic tenir-lo en compte si el que volem és construir un indicador d'atur basat en registres administratius.

Aquest model d'indicador donaria com a resultat una taxa lleugerament inferior a l'actual taxa d'atur registral, donat que el que faria a la pràctica seria eixamplar la població del denominador, mentre que el numerador es mantindria igual (atur registral amb la definició actual).

Alguns resultats sintètics d'aquestes dues opcions es poden observar en el següent gràfic i en les taules incorporades a l'annex, amb la simulació per municipis i àmbits territorials.

Comparativa d'indicadors a partir de l'atur registral i el col·lectiu DONO. Baix Llobregat. 2005-2017

INDICADOR	NUMERADOR	DENOMINADOR
Taxa d'atur registral	Població aturada registrada	Població aturada registrada + Afiliacions a la Seg. Social
Taxa d'atur registral DONO	Població aturada registrada	DONO + Afiliacions a la Seg. Social
Indicador d'atur DONO	DONO	DONO + Afiliacions a la Seg. Social

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'Observatori del Treball i Model productiu de la Generalitat de Catalunya.

Sigui com sigui, és evident que qualsevol opció que s'adoptés hauria d'anar acompanyada d'un consens per part dels ens locals i els Observatoris de Desenvolupament Econòmic, i de la pròpia Generalitat de Catalunya que calcula la seva taxa d'atur registral. Però si més no la reflexió que s'ha realitzat en aquesta nota pot ajudar a millorar la comprensió del fenomen de l'atur des del punt de vista municipal.

Annex: dades municipals

Demandants d'ocupació, Atur registrat i DONO. Baix Llobregat i municipis. Setembre 2017

	Demandants d'ocupació	Atur registrat			Demandants d'ocupació no ocupats	
		Atur registrat (n)	Taxa d'atur registral	Taxa d'atur registral DONO	DONO (n)	Indicador d'atur DONO
Abdera	721	570	10,25%	10,22%	585	10,49%
Begues	276	210	7,03%	6,99%	227	7,56%
Castelldefels	3.580	2.864	10,08%	10,05%	2.960	10,39%
Castellví de Rosanes	85	65	8,32%	8,26%	71	9,02%
Cervelló	521	424	10,19%	10,15%	443	10,60%
Collbató	197	157	8,81%	8,76%	167	9,31%
Corbera de Llobregat	745	589	8,88%	8,84%	618	9,28%
Cornellà de Llobregat	6.095	4.824	11,57%	11,51%	5.035	12,01%
Esparguera	1.662	1.365	13,51%	13,46%	1.403	13,84%
Esplugues de Llobregat	2.897	2.257	10,22%	10,17%	2.383	10,73%
Gavà	3.045	2.387	11,35%	11,29%	2.490	11,78%
Martorell	2.169	1.772	14,00%	13,95%	1.819	14,32%
Molins de Rei	1.344	1.058	8,94%	8,90%	1.107	9,31%
Olesa de Montserrat	1.741	1.432	13,37%	13,33%	1.469	13,67%
Palma de Cervelló, la	197	153	10,94%	10,90%	159	11,32%
Pallejà	664	501	9,68%	9,63%	525	10,09%
Papiol, el	260	210	10,63%	10,56%	224	11,26%
Prat de Llobregat, el	4.602	3.613	11,80%	11,74%	3.767	12,24%
Sant Andreu de la Barca	1.747	1.433	11,11%	11,07%	1.477	11,41%
Sant Boi de Llobregat	6.267	4.914	12,32%	12,27%	5.084	12,69%
Sant Climent de Llobregat	214	158	8,22%	8,20%	164	8,51%
Sant Esteve Sesrovires	407	317	9,20%	9,16%	332	9,59%
Sant Feliu de Llobregat	2.685	2.124	9,50%	9,45%	2.234	9,94%
Sant Joan Despí	1.908	1.476	9,24%	9,19%	1.564	9,74%
Sant Just Desvern	661	502	6,86%	6,83%	534	7,27%
Sant Vicenç dels Horts	2.521	1.902	14,20%	14,12%	1.980	14,70%
Santa Coloma de Cervelló	423	311	8,45%	8,42%	326	8,82%
Torrelles de Llobregat	332	241	9,27%	9,22%	253	9,68%
Vallirana	983	803	12,26%	12,20%	833	12,66%
Viladecans	4.908	3.717	11,82%	11,77%	3.856	12,21%
Baix Llobregat	53.857	42.349	11,11%	11,06%	44.089	11,52%
ATM	321.305	254.991	11,17%	11,12%	265.458	11,57%
Catalunya	508.655	400.373	11,28%	11,23%	415.964	11,66%

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'Observatori del Treball i Model productiu de la Generalitat de Catalunya.

Bibliografia

Toharia, Luis; Malo, Miguel Ángel (2005). *La influencia de la implantación del SISPE en el paro registrado*. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

<https://www.sepe.es/>

<http://observatoritreball.gencat.cat/ca/>

Amb la col·laboració de:

